שמן והדס. הלי שמן לבית הוא דלי להעביל הזוממת הא אמרינן בפרק אלו דברים (לקמן נג.) דלין מברכין עליו: **הבי** אמר רבא הלכתא כבית הלל, ולא היא, לאשתמוטי נפשיה הוא דקא עביד. כך כתוב בספריס שלנו ובפירוש רש"י אבל רב אלפס פסק כרבא, משמע שלא היה גורס בספרו "ולא היא וכו'": ***האי** מאן דמורח בתמרוגא וחבוש מבבל וכו'. ודוקא כשמריח בהם אבל אם בא לאכול מהם אין לברך ברכת ריח כי אם ברכת אכילה: באולי

אמר רב גידל אמר רב האי *מבלא מברכין עלויה "בורא עצי בשמים" אמר רב חננאל אמר רב הני *אלפי דימא מברכין עליהן "בורא עצי בשמים" אמר מר זוטרא מאי קראה? °והיא העלתם הגגה ותטמנם בפשתי העץ (יהושע ב) *(רב משרשיא אמר) האי *מרקום: דגנוניתא מברכין עליה "בורא עצי בשמים" דדבר בורא עשבי בשמים" אמר רב ששת הני *סיגלי מברכין עליהן "בורא עשבי בשמים" אמר מר זוטרא "האי מאן דמורח *באתרוגא-או-בחבושא אומר "ברוך שנתן ריח טוב בפירות" אמר רב יהודה *"האי מאן דנפיק ביומי ניסן וחזי אילני דקא מלבלבי אומר "ברוך שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות להתנאות בהן בני אדם" אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב: מנין שמברכין על הריח? שנאמר °כל הנשמה תהלל יה" איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו? הוי אומר זה הריח ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב עתידים *בחורי ישראל שיתנו ריח טוב כלבנון שנאמר °ילכו יונקותיו ויהי כזית הודו וריח לו כלבנון": ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב מאי דכתיב °את הכל עשה יפה בעתו" מלמד שכל אחד ואחד יפה לו הקב"ה אומנתו בפניו אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי תלה ליה קורא לדבר אחר *ואיהו דידיה עביד ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב אבוקה כשנים וירח כשלשה איבעיא להו "אבוקה כשנים" בהדי דידיה או דילמא "אבוקה כשנים" לבר מדידיה ת"ש "וירח כשלשה" אי אמרת בשלמא בהדי דידיה שפיר אלא אי אמרת לבר מדידיה, ארבעה למה לי והאמר מר לאחד נראה ומזיק לשנים נראה ואינו מזיק לשלשה אינו נראה "כל עיקר אלא לאו שמע מינה אבוקה כשנים" בהדי דידיה שמע מינה: *ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב ואמרי לה אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא ואמרי לה אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש "ואל ילבין פני חברו ברבים, מנלן? מתמר שנאמר °היא מוצאת וגו': ת"ר הביאו לפניו שמן והדס ב"ש אומרים מברך על השמן ואח"כ מברך על ההדס וב"ה אומרים °מברך על ההדס ואח"כ מברך על השמן אמר ר"ג אני אכריע שמן זכינו לריחו וזכינו לסיכתו, הדס לריחו זכינו לסיכתו לא זכינו *א"ר יוחנן הלכה כדברי המכריע רב פפא איקלע לבי רב הונא בריה דרב איקא, אייתו לקמייהו שמן והדס שקל רב פפא ברך אהדס ברישא והדר בריך אשמן אמר ליה לא סבר לה מר הלכה כדברי המכריע? אמר ליה הכי אמר רבא (ה) הלכה כב"ה °ולא היא [ה] *לאשתמוטי נפשיה הוא דעבד ת"ר *הביאו לפניהם שמן ויין ב"ש אומרים אוחז השמן בימינו ואת היין בשמאלו מברך על השמן וחוזר ומברך על היין ב"ה אומרים אוחז את היין בימינו ואת השמן בשמאלו מברך על היין וחוזר ומברך על השמן וטחו בראש השמש ואם שמש ת"ת הוא טחו בכותל מפני שגנאי לתלמיד חכם לצאת לשוק כשהוא מבושם ת"ר ששה דברים גנאי לתלמיד חכם אל יצא כשהוא מבושם *לשוק *ואל יצא יחידי בלילה ואל יצא במנעלים המטולאים ואל יספר עם אשה בשוק ואל יסב בחבורה של עמי הארץ ואל יכנס באחרונה לבית המדרש ויש אומרים אף לא יפסיע פסיעה גסה, ואל יהלך בקומה זקופה אל יצא כשהוא מבושם לשוק א"ר אבא בריה דר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן במקום שחשודים על משכב זכור אמר רב ששת לא אמרן אלא בבגדו אבל בגופו זיעה מעברא ליה אמר רב פפא *"ישערו כבגדו דמי ואמרי לה כגופו דמי אל יצא יחידי בלילה משום חשדא ולא אמרן אלא דלא קביע ליה עידנא אבל קביע ליה עידנא מידע ידיע דלעידניה קא אזיל אל יצא במנעלים המטולאים מסייע ליה לרבי חייא בר אבא *דאמר ר' חייא בר אבא גנאי הוא לתלמיד חכם שיצא במנעלים המטולאים איני והא ר' חייא בר אבא נפיק? אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן בטלאי על גבי טלאי ולא אמרן אלא בפנתא אבל בגילדא לית לן בה, ובפנתא [ג] לא אמרן אלא באורחא אבל בביתא לית לן *בה, ולא אמרן אלא בימות החמה אבל בימות הגשמים לית לן בה °אל יספר עם אשה בשוק אמר רב חסדא ואפילו היא אשתו תניא נמי הכא אפילו היא אשתו ואפילו היא בתו ואפילו היא אחותו לפי שאין הכל בקיאין בקרובותיו אל יסב בחבורה של עמי הארץ מאי טעמא דילמא אתי לאמשוכי בתריידו אל יכנס אחרונה לבית המדרש משום דקרו ליה *(פושע) ר"א אף לא יפסיע פסיעה גסה דאמר מר *פסיעה גסה נוטלת אחד מת"ק ממאור עיניו של אדם מאי תקנתיה? להדריה בקדושא דבי שמשי אל יהלך בקומה זקופה דאמר מר [ג] המהלך בקומה זקופה אפילו ארבע אמות כאילו דוחק רגלי שכינה דכתיב °מלא כל הארץ כבודו:

מתניתין

גליון השס

גמ' ולא היא לאשתמוטי נפשיה הוא דעבד. עי' בקרבן עדה בירושלמי מיר פ"ו דף כ"ה ד"ה איתניה ואלא מלקי. ועי' בתוספות כרלב"ח דף רע"ע ד"ה וכר מן דין: רש"י ד"ה סמלק וכו' והוא מין עשב. כדאמרינן לח"ב כמי סגלי. מבלב"ח דסיגלי לא כוי יסמין. וכמו שפי' רש"י סיגלי (ויוג"ם בלע"ז). ועי' רש"י על כתובות (כגלאנים ל' יד) וכרא"מ שם: רש"י ד"ה מברך על השמן בורא שמן מבב. עי' לקמן נ"ג ע"א ברש"י ד"ה אין מברכין עליו:

הגהות הגר"א

[ה] גמ' ולא היא לאשתמוטי נפשיה הוא דעבד) ממתקי ר"ל ר"ש ל"ג: [ג] שם (ובפנתא ל"ג אלא בארחא אבל בביתא ל"ג בב) תא"מ: [ג] שם (דאמר מר המהלך בקומה זקופה אפי' ד"א כאלו דוחק רגלי שכינה) תא"מ וכ"ב הרי"ף והרא"ש ל"ג לה:

עין משפט נר מצוה

קלא א ב מיי' פ"ע מהל' ברכות הל' ו סמג עשין כז טוש"ע א"ח סי' רכז סעיף ז:
קלב ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ע:
קלג ד טוש"ע שם סעיף ח:
[שיין לעיל קודם ד"ה שמן]
קלד ה מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סע"ב:
קלה ו מיי' פ"י מהל' ברכות הל' יג סמג שם טוש"ע א"ח סי' רכז:
קלו ז מיי' פ"ע מהל' ברכות סמג שם טוש"ע א"ח סימן רכז סעיף ח:
קלז ח מיי' פ"ו מהל' דעות הלכה ח:
קלח ט מיי' פ"ע מהל' ברכות הל' ג סמג עשין כז טוש"ע א"ח סי' רכז סעיף ח:
קלט י מיי' פ"ו מהל' ברכות הלכה יד ופ"ע הלכה ד סמג שם טור א"ח סי' רי"ב ושו"ע ושו"ע א"ח סימן רו סעיף ד:
קמ כ ל מ נ מיי' פ"ה מהל' דעות הל' ט:
קמא ס שם הלכה ז:
קמב ע שם הלכה ב:
קמג פ צ שם הלכה ח:

רב נסים גאון

ששה דברים גנאי לתלמיד חכם אל יצא יחידי בלילה. ובמסכת שחיטת חולין בפ' גיד הנשה (דף לח) אמרינן ואבק איש עמו אמר ר' יצחק מכאן לתלמיד חכם שלא יצא יחידי בלילה. ויש אומרים אף אל יהלך בקומה זקופה ובפרק האשה נקנית (קידושין דף לא) אמרינן אמר ר' ירמיה בן לוי אסור לאדם שיהלך ד' אמות בקומה זקופה שנאמר (ישעיה ו) מלא כל הארץ כבודו:

[ל"ל ומ"ש מעשה רב] כנ"ל דוקא מעלה ס"ש ס' רב פפא מסברא דנפשיה פליג על ר' יוחנן ולא מתמא כשופא הוא דבעי לאשתמוטי אלא מדת חסידות ותלה הגדולה בכבוד ולי לאו דקיים ליה דסכי הלכתא לא עביד טובדא בנפשיה וכבי קי"ל בכל דוכתא מעשה רב) מס' ד"ל זועת פ"ו

הגהות הב"ח

(ה) גמ' הלכה כב"ה (ולא היא וכו' דעבד) תא"מ. וכ"ב הלאפסי לא גרס ליה. (ג) רש"י ד"ה תלפי וכו' נגעולי פתנן מאי קרא דאשכחן:

[כרמב"ם לא הזכיר אלא התנון בין ימות החמה דאסור וימות הגשמים מותר אבל בהפרש בין פנתא לגילדא. וכן בין לאורחא לבביתא כביתו הגשמים אמנם כרי"ף בנרכות ויותר ביאור בגמרא פ' אלו קשרים הביא כל הרכיס אלו ועי' בלחם משנה הל' דעות פ"ה דין ט] ישמיה ו

מסורת השס

* ע' ר"ש ר"ה שלא אקבלה דעתיה מר' יוחנן ס"ל ר"ה אות כ"ס

[ל"ל אמר רב משרשיא]

[ל"ל בחורי ישראל שלא מעמו מעם חטא שיתנו וכו' ע"י] [גי' הערוך והוא לדידיה אויל ע"ש ערך קו]

ב"מ נט. כתובות סו: סוטה י:

[ע' תוספות פסחים כא. ד"ה אין ומו' ב"ק קטו. ד"ה הכרעה]

[תוס' ס"ה]

[ע' מוגין לא. פסחים קיב:]

[שבת קיד. ע"ש]

[ל"ל ר"ש ע"ל שם קיב: [תענית י:]

[ע' תוס' תענית י: ד"ה פסיעה]

[ע' ר"ש ר"ה אין מברכין עליו]

מבנה

סדרה על מיאורת על ר' גילגל בדנים טוניס

נוסא

1. מח' ר"ש ובא בקדומה לברכות על טמן ובנס

2. מח' ר"ש ובא באיפה

3. מחניקים ר"ן ובאיפה

הגמן

נוסא/מבנה

פירוש והסבר על הגהות הב"ח טוב דברים טהרת אמת

זכחים יט.

[שבת קיד. ע"ש]

[ל"ל ר"ש ע"ל שם קיב: [תענית י:]

[ע' תוס' תענית י: ד"ה פסיעה]